

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Naturreservatet

Tjäderleksmossen

Uppsala kommun

- Länsstyrelsens beslut
- Syfte med reservatsbildningen
- Beskrivning av naturreservatet
- Administrativa data
- Skälen för beslut
- Reservatsföreskrifter
- Ärendets beredning
- Bilagor
- Sändlista

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Bildande av naturreservatet Tjäderleksmossen i Uppsala kommun och fastställande av skötselplan

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), Tjäderleksmossen som naturreservat med föreskrifter enligt nedan och skötselplan enligt bilaga A. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta, bilaga C och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

För att trygga ändamålet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdeskydd m.m., att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet, se nedan under rubriken RESERVATSFÖRESKRIFTER.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken skall gälla omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, bestämmelser för förvaltningen av reservatet genom att fastställa den till beslutet bifogade skötselplanen, bilaga A. Länsstyrelsen skall vara förvaltare av reservatet.

Beslutet skall kungöras i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse ska även införas i ortstidningen Upsala Nya Tidning.

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med reservatsbildningen är att:

- skydda och bevara det mosaikartade skogslandskapet inom reservatsområdet, de kulturhistoriska värdena samt de geologiska och hydrologiska värdena,
- skydda och bevara de värdefulla naturtyper som förekommer inom området så som äldre barr-, bland- och lövskogar, lövrika successionsskogar, brandfält, sumpskogar och myrar,
- upprätthålla en positiv bevarandestatus för de naturtyper som omfattas av Natura 2000, samt sträva efter att de marker som är att betrakta som utvecklingsmark utvecklas mot en miljö som motsvarar Natura 2000,
- skydda och bevara strukturer och element som död ved i olika former och nedbrytningsstadier, storblockighet med skrymslen och fuktiga, skuggiga miljöer samt gamla och grova träd, särskilt gamla lövträd,

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

- bevara biologisk mångfald och att förutsättningarna ska vara goda för en långsiktig överlevnad av de krävande och hotade arter som finns i området. Särskild prioritet ges de arter som är knutna till gammal barrskog, lundartade miljöer, lövsuccessioner, gammal asp och andra gamla lövträd samt att arter som är skyddade enligt art- och habitatdirektivet har en positiv utveckling i området,
- utveckla och underlätta allmänhetens möjligheter till naturupplevelser inom området, i den mån det inte strider mot bevarandeintressena.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet beskrivs mer utförligt under rubriken "Beskrivningsdel" i skötselplanen. Nedan ges endast en sammanfattande beskrivning.

Tjäderleksmossens naturreservat är beläget i ett skogsdominerat landskap med en del sjöar och åkermarksfyllda sprickdalar.

Reservatsområdet består av ett mosaikartat konglomerat med skog och våtmarker. Terrängen är småkuperad med ett stort inslag av blockrik morän, ställvis mycket storblockig. Skogen består av naturskogsartad gammal blandskog, gammal grandominerad barrskog, lövträdsrika och grandominerade ungsogar. Inslaget av lövträd, främst asp, är stort i de flesta bestånd. Flera fuktdrag är örtrika och lundartade med inslag av ädla lövträd bl.a. alm, ask, ek och lind. Variationen på våtmarker är stor, från öppen myr till skogbevuxna myrar, varierande från tallmossar till björk- alkärr, rika alsumpskogar, rikkärr samt översilande bäckdrag och underjordiska källflöden.

I områdets östra del ligger ett brandfält som uppkom i samband med avverkning 1997. Brandfältet har sedan dess lämnats utan åtgärder.

I områdets norra del ligger Skärsjön, som är en isolerad skogssjö med rent och näringsrikt vatten. Trots att sjön är något sänkt är vassbården mycket liten kring sjön.

De stora biologiska naturvärden som konstaterats är främst knutna till äldre barr- och blandskogar, lövträdsrika skogar och gamla träd, främst asp. I området har man hittills påträffat 34 missgynnade och hotade arter och ännu fler naturvårdsintressanta arter, t.ex. arter med stora krav på livsmiljöer.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

ADMINISTRATIVA DATA

Naturresevatets namn: Tjäderleksmossen

Reg DOS ID: 2005530

Beteckning enligt
Natura 2000: SE0210293

Kommun: Uppsala

Socken: Almunge

Fastigheter: Länna 1:1 (del av)
Almunge-Lövsta 2:120
Almunge-Lövsta 2:38 (del av)
Almunge-Lövsta 2:4 (del av)
Almunge-Lövsta 3:1 (del av)
Moga 1:15 (del av)
Moga 1:16 (del av)
Moga 2:2 (del av)
Moga 2:3 (del av)
Moga 2:4 (del av)
Moga 3:2 (del av)

./A Markägare: se skötselplan, bilaga A

Förvaltare: Länsstyrelsen Uppsala län

./A Fastighetsanknutna
rättigheter: se skötselplan, bilaga A

./B Lägesbeskrivning: Reservatet är beläget ca 20 km öster om Uppsala.
Läget framgår av bifogad översiktskarta, se bilaga B.

./C Gräns: Området har markerats med heldragen linje på
bifogad reservatskarta, bilaga C.

Koordinat i rikets
system (RT90): x = 6644120; y = 1623650

Fastighetskarta
(Ekonomisk karta): 118 84 Länna, 118 94 Hemmingsbol

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Terrängkarta
(Topografisk karta): 11I Uppsala NO

Naturgeografisk region: Skogsslätten syd om Limes (26)

Areal - reservatet: Totalt 410,7 ha, varav produktiv skogsmark 403,5 ha

Area – Natura 2000: Totalt 276,5 ha

./A Markslag och naturtyp: se skötselplan, bilaga A

Naturtyper enligt
./A Natura 2000: se skötselplan, bilaga A

SKÄLEN FÖR BESLUT

Naturvärdesbedömningar

Delar av reservatet ingår i länets naturvårdsprogram från 1987 (objekt 80.133 samt objekt 80.166). Dessa bedömdes tillhöra klass III (högt naturvärde) respektive klass II (mycket högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhölls betydelsen av partier med måttlig påverkad barrskog eller lövbarrblandskog, lundväxtriå skogspartier och blockrika miljöer samt orörda våtmarkssystem med myrar, mossar och skogskärr, översilad fuktskog, orörda små bäckar med rörligt grundvatten och underjordisk dränering.

I reservatet ingår objekt i länets Våtmarksinventering (1986) som har bedömts tillhöra klass 2 (värdefulla objekt) med motiv för bevarande av dess naturvärden.

I Uppsala kommuns naturvårdsinventering (rapport 37/40 1997, Almunge socken, ALM) ingår flera objekt i reservatet; områden som bedömts vara av högt, mycket högt eller högsta naturvärde. Motiveringen är främst områdets biologiska värden (botaniska och zoologiska) samt geologiska och hydrologiska värden.

Skogsstyrelsen har beskrivit 4 nyckelbiotoper inom reservatsområdet på sammanlagt 32,2 hektar, varav en är skyddad som biotopskyddsområde (Skogsstyrelsens diariernr. 359/98 4.40). Skogsstyrelsen har motiverat klassificeringen med förekomst av lövrika barrnaturskogar, gamla löv- och blandsumpskogar, rikligt med död ved, stort inslag av senvuxna träd, blockrika och storblockiga biotoper, mosaikartat, riktigt med skrymslen, stora hydrologiska värden samt värdefull kryptogamflora och värdefull lägre fauna.

Största delen av reservatsområdet ägdes tidigare av Holmens Bruk AB, som innan reservatsbildningen beskrev ytterligare 6 nyckelbiotoper med en areal av totalt 56,4 ha inom området.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

År 1997 påbörjade Upplandsstiftelsen en naturinventering i området inom ramen för projekt Ekologisk Landskapsplandering i Länna (ELP LÄNNA). Här beskrevs 125 objekt som värderades i tre naturvärdeklasser: klass 1 (högsta naturvärde), klass 2 (högt naturvärde) samt klass 3 (presumtivt höga naturvärden). Området omfattade 542,1 ha mark och sträckte sig runt Skärsjön och söderut. I den avgränsning som nu förhandlats fram kvarstår: 410,7 ha, fördelat på 132 ha klass 1, 161,6 ha klass 2 samt 63,5 ha klass 3.

Prioriterade bevarandevärden

I första hand prioriteras områdets höga biologiska värden, vilka utgör främsta syftet med att området avsätts som naturreservat. De biologiska värden som bör prioriteras i bevarandearbetet är skogsmosaiken med naturtyper så som äldre barr- och blandskogar, brandfält och andra lövträdsrika successioner, sumpskogar och skogsbevuxna myrar. Biologiska strukturer som bör prioriteras är gamla samt grova barr- och lövträd och död ved i olika former. Viktiga är även andra "strukturer" såsom ostörd hydrologi med fuktiga och blöta miljöer med naturliga flöden och fluktuationer av vattenstånd, blockrika områden med skrymslen och mossbevuxna stenblock, beskuggade och fuktiga miljöer samt även varma och solbelysta miljöer. De arter som bör prioriteras är främst sådana som är knutna till prioriterade naturtyper och strukturer.

Även områdets betydelse som strövområde ska prioriteras i bevarandearbetet.

Bevarandevärden beskrivs mera utförligt under rubriken "Områdets bevarandevärden" i skötselplanen.

Förutsättningar för att bevara naturvärdena

Det som kan påverka områdets värden negativt är bl.a. produktionsinriktat skogsbruk, ogynnsam igenväxning av gran på bekostnad av lövträd, utträngning av vidkroniga lövträd, exploatering i form av bebyggelse eller vägar m.m., störd hydrologi samt gödslingspåverkan.

För att stärka områdets naturvärden införs föreskrifter mot bl.a. produktionsinriktat skogsbruk, dikning och dikesrensning och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser kommer att sättas in för att stärka naturvärdena, t.ex. stärka lövrika förhållanden för att på lång sikt säkerställa lövrikedomen.

Motiv till att skyddsformen naturreservat har valts

Länsstyrelsen bedömer att bevarandet av områdets höga naturvärden är av allmänt intresse. För att bevara områdets naturvärden krävs inskränkningar i pågående markanvändning (skogsbruk) samt kostnadskrävande skötselinsatser. Inskränkningar och skötselkrav är utöver vad markägaren kan förväntas svara för.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Skyddsformen naturreservat enligt miljöbalken har valts, för att kunna bevara områdets naturvärden långsiktigt. Vid reservatsbildning kan föreskrifter om begränsningar i markanvändning och föreskrifter om skötsel införas och området får därigenom ett varaktigt skydd. Området är för stort för att skydda som biotopskyddsområde.

Beslutets överensstämmelse med övriga åtaganden som berör området

Länsstyrelsen bedömer att reservatsbeslutet ligger väl i linje med länets miljö kvalitetsmål, skogsstrategi samt övriga åtaganden som berör området så som t.ex. Natura 2000 och den kommunala översiktsplanen (se rubriken ”andra föreskrifter som gäller för området”, sid. 10).

Intresseprövning

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken ska det vid prövning av naturreservatsärenden, tas hänsyn även till enskilda intressen. Inskränkningarna i den enskildes rätt att använda mark och vatten, får inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Bevarandet av områdets naturvärden är ett angeläget allmänt intresse. De inskränkningar som den enskilde drabbas av vid bildandet av reservatet får anses stå i rimlig balans med vad samhället vinner på att området får ett reservatsskydd.

Länsstyrelsens bedömning är att de föreskrifter som beslutet anger, krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses (se även förutsättningar för att bevara värdena). Föreskrifterna begränsar heller inte markägarens rättigheter att använda området för t.ex. jakt (fågeljakt är dock förbjuden) och skogsbete.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

RESERVATSFÖRESKRIFTER

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet.
-

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdika eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning med undantag för
 - åtgärder vid underhåll av befintliga vägar (inklusive befintliga vägdiken) och ledningar,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning,
3. dra fram ny mark- eller luftledning,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar och parkeringsplatser markerade på skötselkartan (bilaga D),
 - körning vid tillsyn och underhåll av ledningar och vid brandbekämpning,
 - körning med mindre fordon för uttransport av fälld älg,
5. anordna upplag,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. kalka eller tillföra växtnäringsämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken,
8. anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning,
9. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsvårdsåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd samt vindfällan och buskar med undantag för

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

- röjning av befintliga siktgator för jakt, efter samråd med förvaltaren,
 - åtgärder vid underhåll av befintliga vägar (inklusive befintliga vägdiken) och ledningar,
 - absolut nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för stödåtgärder för hotad eller missgynnad art,
 11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för tamboskap i samband med eventuell beteshävd enligt skötselplan,
 12. upplåta plats för ridning, camping, orienteringstävling eller liknande arrangemang, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon,
 13. bedriva jakt på fågel

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för förvaltaren att genomföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t ex jakt.

- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång
-

Ägare och innehavare av särskild rätt skall tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. Utmärkning av reservatets gränser och uppsättning av informationstavla eller informationsskyltar som berör reservatet.
2. Anläggande och underhåll av parkeringsplats, markerade stigar, utsiktsplatser, sittbänkar, eldstäder, vedförråd och andra anläggningar för att främja det rörliga friluftslivet
3. Genomförande av åtgärder för att främja biologisk mångfald, t.ex. naturvårdsinriktad röjning och gallring.
4. Undersökningar av växt- djur- och svamparter och andra naturförhållanden som genomförs som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren och att allt utfallande virke tillfaller förvaltaren.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet.

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
3. insamla mossor, svampar eller lavar med undantag för plockning av matsvamp,
4. fånga, döda eller föra bort ryggradsdjur, föra bort ägg eller bo eller på annat sätt medvetet störa djurlivet,
5. insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur,
6. göra upp öppen eld på annan än särskilt iordningställd plats,
7. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
8. framföra motordrivet fordon annat än på väg och på iordningställd parkeringsplats,
9. utan Länsstyrelsens tillstånd anordna tävlingar.

Andra föreskrifter som gäller för området

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna, gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat;

Större delen av Tjäderleksmossen utgör Natura 2000-området enligt 7 kap. 27 § miljöbalken. Enligt 7 kap. 28a §, samma lag, ska åtgärder som eventuellt kan skada området anmälas till Länsstyrelsen och tillstånd måste ges från Länsstyrelsen eller annan högre myndighet innan åtgärden får utföras.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet aktualiserades i samband med Upplandsstiftelsens projekt Ekologisk Landskapsplanering i Länna (ELP LÄNNA) där stiftelsen kontaktade flera markägare och inledde förhandlingar om reservatsbildning i samverkan med Länsstyrelsen (1998). Under år 1999-2000 gjorde Upplandsstiftelsen och Länsstyrelsen en utredning av områdets naturvärden och år 2000 tog Länsstyrelsen fram ett preliminärt förslag till avgränsning av skyddsvärt område. Länsstyrelsen bedömde att området var lämpligt som naturreservat, för att bevara områdets höga naturvärden långsiktigt.

Överenskommelse om inträngsersättning eller köp har tecknats med berörda markägare under åren 2000 till år 2008. Upplandsstiftelsen har varit med och tagit fram underlag till skötselplanen. Bl.a. har skalbaggsfaunan på brandfältet vid Trankärret inventerats under flera år från och med år 1997. Länsstyrelsen har arbetat fram förslag till beslut och skötselplan för reservatet.

Länsstyrelsen ska vara förvaltare för reservatet.

Förslag till reservatsbeslut och skötselplan remitterades år 2008 till markägare, sakägare, berörda myndigheter och organisationer (se sändlista). Yttrande har inkommit från Uppsala kommun, Skogsstyrelsen, Vägverket, Banverket, Sveriges Geologiska Undersökning, Skanova Telia Sonera AB, Naturskyddsföreningen Uppsala, Upplands Ornitologiska Förening, Upplandsstiftelsen, Entomologiska Föreningen i Uppsala samt Landsbygdsenheten och Planenheten vid Länsstyrelsen.

Uppsala kommun ser positivt på reservatsbildningen och tillstyrker förslaget. SGU tillstyrker förslaget, men bifogar ett förslag på justering av beskrivningen av berggrunden som förts in under avsnittet "Geovetenskapliga värden" i skötselplanen.

Skanova Telia Sonera AB har inget att erinra, men påpekar att den luftburna teleledning som finns i norra delen av reservatet ej är utritad på skötselkartan. Detta har nu åtgärdats. Även Naturskyddsföreningen Uppsala tillstyrker förslaget liksom Länsstyrelsens Planenhet, som dock kommenterar redovisningen av kommunens översiktsplan för området.

Upplands Ornitologiska Förening är mycket positiv till förslaget, men menar att reservatsnamnet kan vara missvisande. Länsstyrelsen anser dock att namnet är väl motiverat då reservatets centrala del utgörs av det område som sedan länge heter Tjäderleksmossen. Föreningen har också önskemål om att få vara med och föreslå parkeringsplatser samt stigar i området. Detta är en fråga som får diskuteras med förvaltaren.

Även Entomologiska Föreningen i Uppsala ser mycket positivt på förslaget. De har dock synpunkter på det föreslagna insamlingsförbudet av insekter. Som de påpekar

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
TJÄDERLEKSMOSSEN

12(13)

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

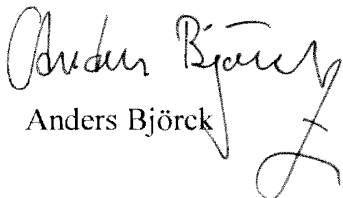
är ju alla bidrag av observationer som rapporteras in från området välkomna, men Länsstyrelsen bedömer att insamlingsförbudet är motiverat med tanke på det stora antalet rödlistade arter som förekommer i reservatet. För övrigt har föreningen förslag på några mindre tillägg och ändringar, som till viss del arbetats in i beslutet och skötselplanen.

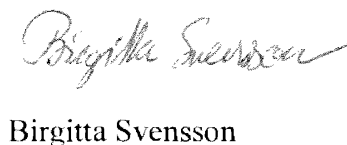
Upplandsstiftelsen ställer sig positiva till reservatsbeslutet. De föreslår dock vissa förändringar av detaljerad karaktär. Synpunkterna har inarbetats i beslutet och skötselplanen.

Övriga inkomna yttranden är i huvudsak utan erinran.

Beslutet kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga E.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Anders Björck. I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Leif Byman, chefsjurist Christer Segerström, miljövårdsdirektör Leif Sandin, tf länsantikvarie Isa Lindqvist, länsarkitekt Fredrik Meurman, naturvårdsdirektör Yvonne Aldentun och naturvårdshandläggare Birgitta Svensson, föredragande.

Anders Björck

Birgitta Svensson

BILAGOR

- A. Skötselplan
- B. Översiktskarta, skala 1:100 000
- C. Reservatskarta, skala 1:20 000
- D. Skötselområdeskarta, skala 1:15 000
- E. Hur man överklagar

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

SÄNDLISTA

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Uppsala kommun, 753 75 UPPSALA
Vattenfall Eldistribution AB, 191 97 SOLLENTUNA
Skogsstyrelsen, region Svea, Portalgatan 2 B, 754 23 UPPSALA
Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöavdelningen, Landskapsenheten, Box 5405,
114 84 STOCKHOLM
Vägverket, Region Mälardalen, Box 1140, 631 80 ESKILSTUNA
Banverket, Östra banregionen, Box 1070, 172 22 SUNDBYBERG
Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA
Lantmäterimyndigheten i Uppsala län, Box 896, 751 09 UPPSALA
Skanova, Telia Sonera AB Networks, 123 86 FARSTA
Bergsstaten, Slaggatan 13, 791 71 FALUN
Evolutionsbiologiskt centrum, Uppsala Universitet, Norbyvägen 18D, 752 36
UPPSALA
Institutionen för Naturvårdsbiologi, SLU, Box 7002, 750 07 UPPSALA
Uppsala Naturskyddsförening, 753 29 UPPSALA
Naturskyddsföreningen i Uppsala Län, Lägerhyddsvägen 2, 752 37 UPPSALA
Naturskyddsföreningen i Uppsala län.
Svenska Naturskyddsföreningen, Box 4625, 116 91 STOCKHOLM
Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA
Upplandsstiftelsen, Box 26074, 750 26 UPPSALA
Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Entomologiska avd., Villagatan 9, 752 36
UPPSALA
Uppsala Svampklubb, 752 40 UPPSALA

kulturmiljöenheten
planenheten
näringslivs- och landsbygdsenheten

Skötselplan för naturreservatet

Tjäderleksmossen

Uppsala kommun

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Administrativa data	4
Föreskrift utöver reservatsbeslut	6
Naturvärdesbedömningar	6
Åtgärdsprogram för hotade arter	7
Allmän beskrivning	7
Historisk och nuvarande markanvändning	7
Områdets bevarandevärden	9
Biologiska värden	9
Geovetenskapliga värden	12
Kulturhistoriska värden	13
Värden för friluftslivet	13
Prioriterade bevarandevärden	13
Beskrivning av byggnader	14
Intressen för allmänheten	15
Referenser	16
Publicerade skrifter	16
Opublicerade skrifter	16
Kartmaterial	16
Muntliga uppgifter	16
PLANDEL	17
Övergripande skötsel	17
Beskrivning, bevarandemål och föreskrifter för skötsel	17
Bränder	27
Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar	27
Upplag m.m.	27
Stängsel och staket	27
Rensning av diken	27
Jakt och fiske	28
Fauna och floravård	28
Naturvårdsbränning	28
Kulturlämningar	28
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	28
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	28
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER	30

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om bevarande av naturreservatets värden. Planens mål är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period, ca 10 år. Skötselplanen ska således med bevarat syfte kunna justeras vid behov. Förslag till ändring av planen ska underställas länsstyrelsen för godkännande och fastställande.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att:

- skydda och bevara det mosaikartade skogslandskapet inom reservatsområdet, de kulturhistoriska värdena samt de geologiska och hydrologiska värdena,
- skydda och bevara de värdefulla naturtyper som förekommer inom området så som äldre barr-, bland- och lövskogar, lövrika successionsskogar, brandfält, sumpskogar och myrar,
- upprätthålla en positiv bevarandestatus för de naturtyper som omfattas av Natura 2000, samt sträva efter att de marker som är att betrakta som utvecklingsmark utvecklas mot en miljö som motsvarar Natura 2000,
- skydda och bevara strukturer och element som död ved i olika former och nedbrytningsstadier, storblockighet med skrymslen och fuktiga, skuggiga miljöer samt gamla och grova träd, särskilt gamla lövträd,
- bevara biologisk mångfald och att förutsättningarna ska vara goda för en långsiktig överlevnad av de krävande och hotade arter som finns i området. Särskild prioritet ges de arter som är knutna till gammal barrskog, lundartade miljöer, lövsuccessioner, gammal asp och andra gamla lövträd samt att arter som är skyddade enligt art- och habitatdirektivet har en positiv utveckling i området,
- utveckla och underlätta allmänhetens möjligheter till naturupplevelser inom området, i den mån det inte strider mot bevarandeintressena.

Skötseln av naturreservatet ska leda till att:

- det mosaikartade skogslandskapet bevaras,
- den äldre skogen, sumpskogarna och de lövrika successionsskogarna bevaras samt skyddsvärda gamla och grova träd, särskilt gamla lövträd, gynnas och att mängden död ved ökar,
- livsmiljöer för hotade och missgynnade arter samt för arter enligt habitatdirektivet bevaras och förstärks bl a genom naturvårdsbränning,
- allmänhetens möjligheter till naturupplevelser och friluftsliv stimuleras och, i den mån det inte strider mot bevarandeintressen, underlättas genom enkla insatser och anordningar,

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

BESKRIVNINGSDDEL

Administrativa data

Naturresevatets namn: Tjäderleksmossen

Reg DOS ID: 2005530

Beteckning enligt
Natura 2000: SE0210293

Kommun: Uppsala

Socken: Almunge

Fastigheter: Länna 1:1 (del av)
Almunge-Lövsta 2:120
Almunge-Lövsta 2:38 (del av)
Almunge-Lövsta 2:4 (del av)
Almunge-Lövsta 3:1 (del av)
Moga 1:15 (del av)
Moga 1:16 (del av)
Moga 2:2 (del av)
Moga 2:3 (del av)
Moga 2:4 (del av)
Moga 3:2 (del av)

Markägare: Naturvårdsverket samt privata.

Förvaltare: Länsstyrelsen Uppsala län

Fastighetsanknutna
rättigheter: Ledningsrätt - Kraftledning för starkström (03-92:425.1) i
fastigheterna Almunge-Lövsta 2:120, Almunge-Lövsta
2:38 och Almunge-Lövsta 2:4 till förmån för
Affärsverket Svenska Kraftnät.
Ledningsrätt - Teleledning (03-95:81.1) i fastigheterna
Almunge-Lövsta 2:120, Almunge-Lövsta 2:38 och
Almunge-Lövsta 2:4 till förmån för Affärsverket
Svenska Kraftnät.
Servitut-förmån för fastigheten Almunge-Lövsta 2:120:
väg (0380-2000/118.1).

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

.B Lägesbeskrivning: Reservatet är beläget 20 km öster om Uppsala.
Läget framgår av bifogad översiktskarta, se bilaga B.

.C Gräns: Området har markerats med heldragen linje på
bifogad reservatskarta, bilaga C.

Koordinat i rikets
system (RT90): x = 6644120; y = 1623650

Fastighetskarta
(Ekonomisk karta): 118 84 Länna, 118 94 Hemmingsbol

Terrängkarta
(Topografisk karta): 11I Uppsala NO

Naturgeografisk region: Skogsslätten syd om Limes (26)

Areal - reservatet: Totalt 410,7 ha, varav produktiv skogsmark 403,5 ha

Area – Natura 2000: Totalt 276,5 ha

Markslag och naturtyp:
(ungefärliga arealer)

Barrdominerad skog på fastmark, mellan 100-140 år	23 ha
Barr- och blandskog på fastmark, mellan 40-100 år	89 ha
Barrskog med stort inslag av asp, äldre än 100 år	93 ha
Hällmarkstallskog, äldre än 100 år	2 ha
Brandfält på fastmark, yngre än 40 år	6 ha
Ungskog (< 40 år), lövröjt	48 ha
Hygge, lövrika, bitvis med kvarlämnade grova aspar	100 ha
Lövsumpskog	20 ha
Trädbevuxen myrmark	11 ha
Öppen myrmark	1 ha
Övrig mark, kraftledningsgata m.m.	17 ha

Naturtyper enligt

Natura 2000:

Västlig taiga, undergrupp naturlig gammal blandskog (9010) *	207 ha
Lövsumpskog av fennoskandisk typ (9080)	21 ha
Skogbevuxen myr (91D0) *	12 ha
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	1 ha

* Prioriterad naturtyp enligt EU:s habitatdirektiv

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Föreskrift utöver reservatsbeslut

En stor del av reservatet är avsatt som Natura 2000-område enligt 7 kap 27§ miljöbalken (MB). Enligt MB 7 kap 28a § ska åtgärder som eventuellt kan skada området anmälas till Länsstyrelsen och tillstånd måste ges från Länsstyrelsen eller annan högre myndighet innan åtgärden får utföras.

Naturvärdesbedömningar

Delar av reservatet ingår i länets naturvårdsprogram från 1987 (objekt 80.133 samt objekt 80.166). Dessa bedömdes tillhöra klass III (högt naturvärde) respektive klass II (mycket högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhölls betydelsen av partier med måttlig påverkad barrskog eller lövbarrblandskog, lundväxtrika skogspartier och blockrika miljöer samt orörda våtmarkssystem med myrar, mossar och skogskärr, översilad fuktskog, orörda små bäckar med rörligt grundvatten och underjordisk dränering.

I reservatet ingår objekt i länets Våtmarksinventering (1986) som har bedömts tillhöra klass 2 (värdefulla objekt) med motiv för bevarande av dess naturvärden.

I Uppsala kommuns naturvårdsinventering (rapport 37/40 1997, Almunge socken, ALM) ingår flera objekt i reservatet; områden som bedömts vara av högt, mycket högt eller högsta naturvärde. Motiveringen är främst områdets biologiska värden (botaniska och zoologiska) samt geologiska och hydrologiska värden.

Skogsstyrelsen har beskrivit 4 nyckelbiotoper inom reservatsområdet på sammanlagt 32,2 hektar, varav en är skyddad som biotopskyddsområde (Skogsstyrelsens diariernr. 359/98 4.40). Skogsstyrelsen har motiverat klassificeringen med förekomst av lövrika barnnaturskogar, gamla löv- och blandsumpskogar, rikligt med död ved, stort inslag av senvuxna träd, blockrika och storblockiga biotoper, mosaikartat, riktigt med skrymslen, stora hydrologiska värden samt värdefull kryptogamflora och värdefull lägre fauna.

Största delen av reservatsområdet ägdes tidigare av Holmens Bruk AB, som innan reservatsbildningen beskrev ytterligare 6 nyckelbiotoper med en areal av totalt 56,4 ha inom området.

År 1997 påbörjade Upplandsstiftelsen en naturinventering i området inom ramen för projekt Ekologisk Landskapsplandering i Länna (ELP LÄNNA). Här beskrevs 125 objekt som värderades i tre naturvärdeklasser: klass 1 (högsta naturvärde), klass 2 (högt naturvärde) samt klass 3 (presumtivt höga naturvärden). Området omfattade 542,1 ha mark och sträckte sig runt Skärsjön och söderut. I den avgränsning som nu förhandlats fram kvarstår: 410,7 ha, fördelat på 132 ha klass 1, 161,6 ha klass 2 samt 63,5 ha klass 3.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Åtgärdsprogram för hotade arter

Aspbarknagare och aspsplintbock, som omfattas av åtgärdsprogrammen för bevarande av skalbaggar på gammal asp respektive hotade arter på asp i Norrland, förekommer i reservatet.

Allmän beskrivning

Tjäderleksmossens naturreservat är beläget i ett skogsdominerat landskap med en del sjöar och åkermarksfyllda sprickdalar. Terrängen är småkuperad med ett stort inslag av blockrik morän, ställvis mycket storblockig.

Reservatsområdet utgörs av ett mosaikartat konglomerat med skog och våtmarker. Skogen består av naturskogsartad gammal blandskog, gammal grandominerad barrskog, lövträdsrika och grandominerade ungskogar. Variationen på våtmarker är stor, från öppen myr till skogbeväxta myrar, varierande från tallmossar till björk-alkärr, rika alsumpskogar, rikkärr samt översilande bäckdråg och underjordiska källflöden. Några av områdets sumpskogar har dikats. Ett större sådant är Alkärrret i områdets centrala del. Objektet har dock goda förutsättningar att restaureras, vilket redan till viss del påbörjats.

Ett brandfält, som uppkom i samband med avverkning 1997, finns i områdets östra del. Brandfältet har lämnats utan åtgärder. I öster avgränsas reservatet av en stor kraftledning som även skär rakt igenom den sydöstra delen av reservatet. I kraftledningsgatan finns även en skogsbilväg. De hydrologiska enheternas vattenflöde påverkas ringa av ledningsgatan och vägen.

I områdets norra del ligger Skärsjön, som är en isolerad skogssjö med rent och näringsrikt vatten. Trots att sjön är något sänkt är vassbården mycket liten.

Historisk och nuvarande markanvändning

Skogsmarken, i äldre tider benämnd ”utmark” utnyttjades tidigare för svedjebruk, skogsbete, slåtter av öppna myrar och kärr samt uttag av husbehovsvirke. Uttag av skog skedde främst i form av plockhuggning inom alla trädskikt samt även som dimensionshuggning. Det uttagna virket användes främst för byggnation, gärdsel och vedbrand samt i förekommande fall till kolning. Även framställning av trätjära förekom på en del platser i äldre tider.

Markägarna i området har utgjorts av två olika kategorier, jordäggande bönder, Länna säteri och Länna bruk. Länna bruk, som var ett av Upplands sydligaste järnbruk, anlades i mitten på 1700-talet. Vid järnframställningen var tillgången på skog och träkol viktig. Kolveden högs ofta på den egna skogen och kolningen utfördes i nära anslutning till huggningen. Kolningen och försäljningen av träkol var ett sätt för bondebefolkningen få extra inkomster.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

På 1794 – 96 års karta över utmarken i Moga by kan man se att det finns ett skifte med ”ägoupplåtelse av nyttjanderätt till skog”, på viss tid. Området är beläget mellan Skärsjöns sydöstra del och norr om Mogaåsen. I anslutning till detta finns även en notering om ”*uppodlingsmark*” vid sjöns östra del.

1834 års karta och handlingar över ”*stängseldelning*” visar att slätter bedrevs på flertalet kärr, somliga av dessa beskrivs vara inhägnade, ”*instängd slåtta*”. Detta tyder på att skogsbete bedrevs utanför och att djuren förhindrades att beta på kärren så att vinterfoder kunde insamlas på dessa.

I handlingar som hör till ”*laga skifte*” finns kortfattade beskrivningar till indelningen av utmarken som numera klassas som skogsmark. Följande noteringar som, ”*odlingsmark, äng, sidländ äng, slätteräng, starrslåtta, barrskog, lövskog, blandskog, stengryt och Skärsjövreten – backe*” ger en viss vägledning över markanvändningen och hur marken och skogen tidigare var beskaffad.

På häradskartan från år 1904-05 kan man se att fastmarken med skog är markerad med tecken för barrskog och mindre områden med lövskog. Myrarna och kärren är markerade med sankmarkstreck.

Ekonomiska kartan tryckt 1954 med flygfoto från 1945 som underlag visar att hela området är täkt med skog. Inga bilvägar finns i området. För ett 20-tal år sedan dominerades området helt av äldre skog. På ekonomiska kartan tryckt 1980 med flygfoto från 1977 som underlag kan man se att några skogsbilvägar samt kraftledningen anlagts och att skogsdiken har grävts. På kartan syns även att föryngringsavverkningar har utförts på flera ställen i området. Under senare tid har en stor del av den äldre skogen avverkats.

Under de senaste 50 åren har en stor förändring skett i utnyttjandet och brukandet av skogen. Skogsbetet har upphört och inriktningen av brukandet förändrats i samband med det ökande trakthyggesbruket och mekaniseringen av skogsbruket. Påverkan på skogslandskapet har varit omfattande under senare tid. En allt större fragmentering har skett under de senaste 20 åren när skogsbilvägar anlagts och åtkomsten av skog i tidigare svåråtkomliga lägen underlättats. Föryngringsytor har tagits upp och äldre naturskog har efter avverkning ersatts med planterad skog. Inom reservatsområdet är dock det självföryngrade lövuppslaget mycket högt på föryngringsytorna.

Nyare hyggen karaktäriseras av ett stort inslag av sparade gamla träd, främst asp. Äldre hyggen är i dag vanligen lövrika ungsogar med varierat inslag av planterad gran. Den äldre skogen utgörs huvudsakligen av mossrik granskog. I några fall är skogen mycket grov och högväxt. Inslaget av lövträd är stort i de flesta bestånd. Rena tallbestånd och gamla överståndare av tall förekommer sparsamt. En del lågproduktiva våtmarker har dikats, vilket inneburit att de i flera fall omförts till

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

högproduktiva marker och påverkats av skogbruksåtgärder såsom gallring eller slutavverkning med efterföljande skogsodling.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Naturreseptatet innehåller en mosaik av olika naturtyper med äldre naturskogar, yngre lövrika blandskogar i olika successionsstadier och olika hydrologiska enheter med sumpskogar, myrar och kärr. Flera fuktdrag är örtrika och lundartade med inslag av ädla lövträd bl.a. alm, ask, ek och lind. Alkärrrets dräneringssystem, Kansadalen, och söder om Stormossen är exempel på sådana miljöer.

Åldern på träden varierar mellan olika delområden, från 5 till 140 år. Områdets mosaikartade blandning med variation av skogbestånd och våtmarkssystem samt blockförekomst, innebär att mixturen har stor betydelse för biodiversiteten. Vissa blockrika områden har sannolikt lång skoglig kontinuitet med en väl utvecklad kryptogamflora. Sannolikt har många av de äldre naturskogsbestånden uppkommit efter brand då det i flera av dessa gamla skogsbestånd förekommer mycket gamla tallstubbar med spår av tidigare inträffade bränder.

Naturvärdena i skogsbestånden och våtmarkerna kommer ganska snart att förstärkas och den relativt stora arealen skapar goda förutsättningar för överlevnad av mer arealkrävande arter, såsom fåglar.

De stora biologiska naturvärden som konstaterats är främst knutna till:

- Äldre barr- och blandskogar.
- Gamla samt grova barr- och lövträd
- Död ved i olika former.
- Lövträdsrika skogar.
- Lövträdsrika successioner.
- Sumpskogar samt övriga hydrologiska enheter.
- Blockrika delar med skrymslen.
- Skuggiga och fuktiga samt blöta miljöer.
- Solbelysta varma miljöer.
- Brandfält.

Ett antal inventeringar har gjorts av lägre och högre faunan, kärlväxter, fanerogamer samt kryptogamer. Hitintills är 35 stycken rödlistade arter samt 52 stycken signalarter (arter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffade inom området. Två arter ingår dessutom i länets Åtgärdsprogram för hotade arter.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Skyddsvärda arter:

Fåglar

<i>Dendrocopos minor</i>	mindre hackspett	NT	
<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka		F
<i>Gavia artica</i>	storlom		F
<i>Grus grus</i>	trana		F
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	nötkråka	NT	
<i>Pandion haliaetus</i>	fiskgjuse		F
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	VU	F
<i>Tetrao urogallus</i>	tjäder (A108)		F

Skalbaggar

<i>Agathidium discoideum</i>	suturfläckad mycelbagge	NT	
<i>Ampedus cinnabarinus</i>	barkrödbeck	NT	
<i>Harminus undulatus</i>	violettbandad knäppare		
<i>Leiopus punctulatus</i>	aspsplintbock	VU	P
<i>Liocola marmorata</i>	brun guldbagge		
<i>Mezira tremulae</i>	stor aspbarkskinnbagge		
<i>Microbregma emarginata</i>	granbarkgnagare		*
<i>Necydalis major</i>	stekelbock		*
<i>Obrium cantharinum</i>	gulröd smalhalsbock	NT	
<i>Paromalus parallelepipedus</i>	(stumpbagge)		
<i>Pediacus depressus</i>	(plattbagge)	VU	
<i>Peltis grossa</i>	större flatbagge	VU	*
<i>Platyrhinus resinosus</i>	stor plattnosbagge		*
<i>Platysoma deplanatum</i>	femstrimmig plattstumpbagge		
<i>Poecilonota variolosa</i>	aspraktbagge		*
<i>Ptilinus fuscus</i>	aspvedgnagare		*
<i>Saperda perforata</i>	grön aspvedbock		*
<i>Silvanus bidentatus</i>	tvåtandad plattbagge	NT	
<i>Xyleborus cryptographus</i>	aspbarkborre		
<i>Xyletinus tremulicola</i>	aspbarkgnagare	VU	A * P

Fjärilar

<i>Alcis jubata</i>	skägglavmätare	NT	
<i>Ecliptopera capitata</i>	gulryggig fältnätare	NT	
<i>Lamellocossus terebra</i>	mindre träfjäril		*
<i>Scardia boletella</i>	jättesvampmal		*
<i>Zygaena viciae</i>	liten bastardsvärmare	NT	

Kärlväxter

<i>Actaea spicata</i>	svart trolldruva		*
<i>Bromopsis benekenii</i>	strävlost	VU	*

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

<i>Calla palustris</i>	missne		*
<i>Cardamine bulbifera</i>	tandrot		*
<i>Chimaphila umbellata</i>	ryl	VU	*
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	gullpudra		*
<i>Circaea alpina</i>	dvärghäxört		*
<i>Daphne mezereum</i>	tibast		*
<i>Galium odoratum</i>	myskmadra		*
<i>Geranium bohemicum</i>	svedjenäva	NT	
<i>Impatiens noli-tangere</i>	springkorn		*
<i>Lathraea squamaria</i>	vätters		*
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt		*
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	strutbräken		*
<i>Moneses uniflora</i>	ögonpyrola		*
<i>Poa remota</i>	storgro	NT	*
<i>Sanicula europea</i>	sårläka		*
<i>Thelypteris palustris</i>	kärrbräken		*
<i>Viola mirabilis</i>	underviol		*

Mossor

<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	*
<i>Buxbaumia viridis</i> §	grön sköldmossa	§ A	*
<i>Geocalyx graveolens</i>	terpentinmossa		*
<i>Homalia trichomanoides</i>	trubbfjädermossa		*
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa		*
<i>Lophozia ascendens</i>	liten flikmossa	NT	*
<i>Neckera pennata</i>	aspfjädermossa	NT	*
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa		*
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	skogshakmossa		*

Lavar

<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		*
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	*
<i>Nephroma laevigatum</i>	västlig njurlav	NT	*
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav		*
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav		*
<i>Sclerophora farinacea</i>	brunskäftad blekspik	NT	*

Svampar

<i>Antrodia pulvinascens</i>	veckticka	NT	*
<i>Artomyces pyxidatus</i>	kandelabersvamp	NT	*
<i>Camarophylloopsis foetens</i>	stinklerskivling	NT	
<i>Camarophylloopsis hymenoccephala</i>	lerskivling	NT	
<i>Clavulinopsis subtilis</i>	ljus ängsfingersvamp	NT	*
<i>Inonotus tomentosus</i>	luddticka	NT	*

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

<i>Kavinia alboboviridis</i>	gröntagging	NT	*
<i>Kavinia himantia</i>	narrtagging	NT	*
<i>Lentaria epichnoa</i>	vit vedfingersvamp	NT	*
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka		*
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT	*
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	NT	*
<i>Radulodon erikssonii</i>	asptagging	VU	
<i>Sarcoscypha coccinea</i>	scharlakansröd vårskål		*

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EUs fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EUs art- och habitatdirektiv
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
* = Signalart enligt Skogsstyrelsen 2005
§ = Arten är fridlyst i Sverige

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan år 2005:

CR = Critically endangered	Akut hotad
EN = Endangered	Starkt hotad
VU = Vulnerable	Sårbar
NT = Near threatened	Missgynnad
DD = Data deficient	Kunskapsbrist

Geovetenskapliga värden

Naturreseptatet är beläget i ett skogsdominerat landskap med en del sjöar och åkermarksfyllda sprickdalar. Terrängen är småkuperad och marken i området består till stora delar av blockrik till storblockig morän på urbergsgrund med en del förekomster av berg i dagen. I sänkor och dalstråk förekommer glaciala och postglaciala leror. Mossar, kärr och blandmyrar med olika torvslag och varierade torvmäktighet och underlagrade gytter samt leror förekommer i flera sänkor i skogsmarken.

Fyra stora hydrologiska system ingår i reservatet. I de olika hydrologiska enheterna förekommer en mosaikartad blandning av våtmarker i form av myrar, kärr, mossar, blandmyrar, underjordiska källflöden, mindre bäckdråg. I det hydrologiska system som avrinner mot norr ingår även Skärsjön.

Berggrunden inom reservatet består till övervägande del av grå granodiorit till tonalit. I den sydöstra delen finns ett litet massiv av svart, medel till grovkornig gabbro till diorit.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Kulturhistoriska värden

Kulturlämningar i området utgörs främst av kolbottnar och den skogliga verksamhet som hörde till kolning. Länna bruk var tidigare ett järnbruk med hytta och kolningen utfördes för att förse järnbruket med träkol.

På ett flertal platser inom området finns spår efter bränder (minst 3 olika) i form av gamla tallstubbar med "brandljud". Kol och sot är synligt i markskiktet på några platser där mineraljorden är blottlagd.

Vid Kansadalen och mot den odlade marken vid Lövstalund samt söder om Skärsjön och i mindre blockrika delar finns strukturer och element som visar på att det tidigare bedrivits skogsbete. Myrar och kärr som förr var öppna har i äldre tider nyttjats för slåtter av vinterfoder till husdjuren. Vid Skärsjöns östra spets och i Kansadalen mot Lövstalund finns spår av gamla odlingsmarker.

Värden för friluftslivet

Reservatet bör kunna få en viss betydelse för friluftslivet. Området är svårframkomligt, men med rätt lagda leder kan det upplevas som ett omväxlande och spännande vildmarksområde med vackra utsiktsplatser och vyer ut mot Skärsjön.

För närvarande finns inga anordningar för friluftslivet. Service och information om området saknas. Insatser som kan öka områdets betydelse som strövområde är till exempel upprustning av den befintliga jakt- och fiskestugan till raststuga, anordnande av parkeringsplats, tydligt utmärkta promenadstigar och vandringsleder samt framtagande av information om området.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp:	Naturlig, gammal barr- och blandskog Brandfält och andra lövsuccessioner Lövsumpskog Skogbevuxen myr
Strukturer:	Gamla och grova barr- och lövträd, död ved, mossbeväxta stenblock med skrymslen och fuktiga, skuggiga miljöer samt varma och solbelysta miljöer
Växt-, svamp- och djursamhällen:	Arter knutna till gammal barrskog, asp, gamla lövträd och lövsuccessioner samt lundartade miljöer

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Arter:	<i>Tetrao urogallus</i>	tjäder
	<i>Leiopus punctulatus</i>	aspsplintbock
	<i>Xyletinus tremulicola</i>	aspbarkgnagare
	<i>Pediacus depressus</i>	plattbagge
	<i>Impatiens noli-tangere</i>	springkorn
	<i>Poa remota</i>	storgröe
	<i>Neckera pennata</i>	aspfjädermossa
	<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav
	<i>Radulodon erikssonii</i>	asptagging
Kulturmiljö:	Kolbottnar, spisrösen och andra kulturlämningar	
Friluftsliv:	Naturupplevelse	

Kommentarer angående de arter som ska prioriteras

De prioriterade arterna inom området är knutna till naturtyper och livsmiljöer som även i övrigt hyser många krävande och rödlistade arter. Två av de prioriterade insektsarterna (aspsplintbock och aspbarkgnagare) är knutna till gamla, grova eller senvuxna aspar liksom svampen asptagging. Gamla aspar och gamla ädellövträd (främst lönn, lind och ask) är även den viktigaste livsmiljön för de två prioriterade lavarna aspfjädermossa och lunglav. De prioriterade växtarterna Springkorn och Storgröe återfinns i lundartade miljöer. Död ved på brandfält är en viktig livsmiljö för insekten Pediacus depressus (plattbagge). Den prioriterade tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en stor variation i fråga om successionsstadier och våtmarker. Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser.

Beskrivning av byggnader

./D Byggnadernas läge framgår av bilaga D.

1. Enkel jakt- och fiskestuga En före detta nyttjad jakt- och fiskestuga, utplacerad av Holmens Bruk AB. Stugan upptar en yta på ca. 15 kvadratmeter. Dess funktion är i nuläget mer av kuriositet, ett skydd att kanske gå in och värma sig i.
2. Förråd Mindre bod som används som förråd. Ligger ca 10 meter sydväst om jakt- och fiskestugan.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Intressen för allmänheten

Reservatet nås med bil eller buss. Parkeringsplatser planeras och busshållplats finns i anslutning till reservatet.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Referenser

Publicerade skrifter

- Länsstyrelsen i Uppsala län. 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län, Länsstyrelsen. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv (objekt 80.133 och 80.166). Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län. 1986: Inventering av våtmarker i Uppsala län. 1 Rapport och bearbetningar. 2 Katalog över samtliga objekt (objekt 11I – 8e – 02, 11I – 8e – 04 och 11I – 8e – 05). Medd. från planeringsavdelningen 1986 nr 1 och 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län 1994: Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län (objekt 348 och 349). Länsstyrelsens meddelandeserie 1994:13.
- Möller H. 1993: Beskrivning till jordartskartan Uppsala NV serie Ae113. Sveriges Geologiska Undersökning.
- Uppsala kommun. 1997: Naturvårdsinventering av Uppsala kommun 1988-1996. Almunge socken (ALM), (objekt ALM E, ALM 27, ALM 28, ALM 29, ALM 30, ALM 31 och ALM33). Rapport 37/40, Park & Natur Uppsala 1997.

Oppublicerade skrifter

- Lantmäteriet, Uppsala. Stängseldelning 1834, akt 03-ALM-67.
- Lantmäteriet, Uppsala. Ståndskogslikvid 1868, akt 03-ALM-89.
- Skogsstyrelsen Mälardalen. Nyckelbiotopsinventering.
- Skogsstyrelsen Mälardalen. Sumpskogsinventering.

Kartmaterial

- Länna: Arealavmätning 1691-1720, akt 03-ALM-7. Lantmäteriet, Uppsala.
- Länna: Rågångsförrättning mot Moga 1737, akt 03-ALM-23. Lantmäteriet, Uppsala.
- Länna: Rågångsförrättning mot Moga 1790, akt 03-ALM-34. Lantmäteriet, Uppsala.
- Länna: Ägoutbyte mot Moga 1867, akt 03-ALM-88. Lantmäteriet, Uppsala.
- Lövsta: Storskifte 1762, akt 03-ALM-28. Lantmäteriet, Uppsala.
- Lövsta: Rågångsförrättning mot Moga 1790, akt 03-ALM-88. Lantmäteriet, Uppsala.
- Lövsta: Laga skifte samt stängseldelning 1862, akt 03-ALM-85. Lantmäteriet, Uppsala.
- Moga: Rågångsförrättning mot Länna 1737, akt 03-ALM-23. Lantmäteriet, Uppsala.
- Moga: Storskifte å inägorna 1771, akt 03-ALM-33. Lantmäteriet, Uppsala.
- Moga: Undersökning av föregående skifte samt rågångsförrättning mot Länna och Lövsta m.fl. 1790, akt 03-ALM-34. Lantmäteriet, Uppsala.
- Moga: Jämkning av föregående storskiftesdelning av ägolottupplåtelser av nyttjanderätt till skog 1795 och 1797, akt 03-ALM-45. Lantmäteriet, Uppsala.
- Moga: Laga skifte samt ägoutbyte mot Länna 1867, akt 03-ALM-88. Lantmäteriet, Uppsala.
- Lantmäteriets digitala härads-karta: Nordinghundra härad, 112_94-9a_0. Kartlagd 1904-05.
- Ekonomisk karta, blad 111 84 Länna, 111 94 Hemmingsbol, utgiven 1954 av Lantmäteriet.
- Ekonomisk karta, blad 111 84 Länna, 111 94 Hemmingsbol, utgiven 1980 av Lantmäteriet.
- Jordartskartan 11 I Uppsala NV. SGU serie Ae 113. Sveriges Geologiska Undersökning 1992.

Muntliga uppgifter

- Roine Schenning, Länsstyrelsen i Uppsala Län.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

PLANDEL

Övergripande skötsel

Den övergripande skötseln med reservatet syftar till att bevara och skydda den biologiska mångfalden som är knuten till ett mosaikartat landskap med barr- och blandskogar, lövskogar, sumpskogar och andra hydrologiska enheter.

Det är inte fastställt hur frekvent de prioriterade arterna förekommer inom skötselområdet. Därför kan man i dagsläget inte precisera ”gynnsamt tillstånd” eller bevarandemål för arterna annat än att de ska finnas kvar inom skötselområdet på lång sikt. Mål har fastställts för de prioriterade arternas substrat (som även utgör livsmiljöer för andra missgynnade arter inom området). Mer mätbara mål för prioriterade arter kan utformas vid sidan av skötselplanen, när man fått mer kunskap.

Beskrivning, bevarandemål och föreskrifter för skötsel

./D

Reservatet har delats upp i 15 skötselområden. För avgränsning av områdena A-M se skötselområdeskarta, bilaga D. Bevarandemål märkta med * är även upptagna i bevarandeplanen för Natura 2000-området Tjäderleksmossen.

Skötselområde A: Gammal granskog, ca 23 ha

Beskrivning: Större delen utgörs av äldre grandominerad naturskog sydväst om Skärsjön. Terrängen är småkuperad, blockrik och ställvis mycket storblockig. I några mindre delområden finns riklig förekomst med hänglavar. Tallar och lövträd förekommer spritt inom hela området. Aspförekomsten är dock dålig i detta område pga tidigare försök att bli av med arten genom sk. ”fickning”, dvs. gifthinjektationer i träden.

Norra delen sluttar ned mot Skärsjön, i strandkanten förekommer en lövträdsbård. Flera långsmala fuktdrag finns i området. I södra delen ligger Ormbäckskärret, som är en dikad, grandominerad sumpskog med inslag av al, björk, tall och enstaka ask. Gamla träd och död ved, stående och liggande, i olika stadier av nedbrytning ger området höga naturvärden och skapar livsrum för många hotade arter. Skyddsvärda arter är tretåig hackspett, granbarkgnagare, grön sköldmossa, mörk husmossa, gränsticka och kandelabersvamp.

Bevarandemål: Naturlig gammal granskog.
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Arealen naturlig gammal granskog äldre än 100 år, med träd-kontinuitet och naturlig dynamik, uppgår till minst 23 hektar.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

- Andelen gamla och grova träd bibehålls eller ökar och hotas inte av trängning.
- Död ved förekommer med minst 1/5 av virkesförrådet.

Skötselåtgärder: Restaurering: Diken läggs igen.
Löpande: I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde B: Gammal blandskog vid Skärsjön, ca 23 ha

Beskrivning: Gammal blandskog med stort inslag av gran, ställvis med riklig förekomst av hänglavar. Grova lövträd förekommer i hela området. Det stora delområdet i norr är småkuperat och sluttar mot Skärsjön. Delar av det är blockrikt, ställvis mycket storblockigt, främst mellan Moga Storberg och Skärsjön. Det finns även inslag av tallar, främst på delar med hållmarker vid Skärsjöns nordöstra och södra strand. Flera gamla tallstubbar med brandljud är påträffade i området mellan Moga Storberg och Skärsjön. I en av stubbarna syns spår efter minst tre olika bränder.

Västra delen av området innehåller element och strukturer som indikerar att där tidigare varit glesare skog med öppna ytor och troligtvis bedrivits skogsbete; grova granar, inslag av ekar och grova eklågor samt rester av grova enbuskar. I ötrika sänkor samt längst i väster finns det delområden med inslag av ädla lövträd och lundartad flora. Det lundartade området i väster är delvis påverkat av källflöde. På gamla kartor från slutet av 1600- och början av 1700-talet är det benämnt "Kierret". Där växer bl.a. myska och storgröe. Ett dike, som är en delvis uträtad naturlig bäck från det söder om liggande Alkärrret går igenom det lundartade området. Från vägen i söder går en liten stig fram till en fiske- och jaktstuga vid Skärsjön. Stigen går över en delvis söndergrävd kolbotten.

Skötselområdets höga naturvärden är främst knutna till gamla, grova barr- och lövträd, storblockig terräng med många skrymslen samt död ved i olika former och stadier av nedbrytning.

Skyddsvärda arter är tretåig hackspett, spillkråka, aspfjädermossa, grön sköldmossa, lunglav, kandelabersvamp, gränsticka och stor aspticka.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

- Bevarandemål: Naturlig gammal blandskog
- Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:
- Arealen naturlig gammal blandskog äldre än 100 år, med trädkontinuitet och naturlig dynamik, uppgår till minst 23 ha.
 - Andelen gamla och grova träd bibehålls eller ökar och hotas inte av trängning.
 - Död ved förekommer med minst 1/5 av virkesförrådet.
 - Andelen lövträd bibehålls eller ökar, särskilt med avseende på ädellöv och asp. Bör utgöra minst 35 % av grundytan.*

- Skötselåtgärder: Restaurering: Diket läggs igen. Ädla lövträd samt gamla, grova aspar frihuggs.
- Löpande: Begränsad skötsel i träd- och buskskikt. Barrträden hålls efter i de lundartade delarna. Ädellöv och asp gynnas genom plockhuggning av yngre konkurrerande barrträd. Stigen mellan vägen och Skärsjön ska hållas öppen. Skogsbete är tillåtet inom skötselområdet. I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde C: Gammal blandskog, ca 67 ha,

- Beskrivning: Småkuperat, mosaikartat område med naturskogsartad gammal blandskog i blockrik fastmark. Skogen är grandominerad med ställvis stort inslag av grova lövträd, främst asp och björk. I Kansadalen finns inslag av fuktskog, kärrstråk samt bäcklika rännilar och underjordiska källflöden. I fuktstråken är inslaget av al stort och många av träden växer på socklar. Kring Kansadalen finns även flera små lundartade delområden med inslag av ask, ek och hassel. I den östra och södra delen finns element och strukturer som visar på tidigare bedrivit skogsbete och ängsbruk. Sydväst om Stormossen finns ett källpåverkat område med bäcklika rännilar och underjordiska källflöden.

Inom hela området förekommer död ved i olika former och stadier av nedbrytning. Mosaiken med topografin, hydrologin, skogen samt elementen och strukturerna gör att området har höga naturvärden och är artrikt. Skyddsvärda arter är tretåig hackspett, ryl, dvärghäxört, lunglav, grön sköldmossa, mörk husmossa och stor aspticka.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

- Bevarandemål: Gammal blandskog.
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:
- Arealen naturlig gammal blandskog med trädkontinuitet och naturlig dynamik (med eller utan beteshävd) uppgår till minst 67 ha.
 - Andelen gamla och grova träd bibehålls eller ökar och hotas inte av trängning.
 - Död ved förekommer med minst 1/5 av virkesförrådet.
 - Andelen lövträd bibehålls eller ökar. Bör utgöra minst 35 % av grundytan.*
 - I delar med skogsbeteshistorik och ängsbruk bibehålls luckigheten och den flerskiktade strukturen.

- Skötselåtgärder: Restaurering: Ädla lövträd samt gamla, grova aspar frihuggs. Förstärka strukturen i de delar som har beteshistorik genom en varierad plockhuggning inom alla trädskikt.
Löpande: Begränsad skötsel i träd- och buskskikt. Barrträden hålls efter i de lundartade delarna. Skogsbete är tillåtet inom skötselområdet. I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde D: Blandskog, ca 89 ha

- Beskrivning: Grandominerad blandskog med ställvis stor förekomst av lövträd och inslag av blockrika delar. Delar av området är påverkade av tidigare utförda gallringar och dikningar. Graden av påverkan är varierande. De dikningspåverkade delarna har stora förutsättningar att kunna restaureras hydrologiskt genom igenläggning av diken. Naturvärdena kommer att kunna förstärkas inom en snar framtid. Skyddsvärda arter är tretåig hackspett, tjäder, grön sköldmossa och stor aspticka.

- Bevarandemål: Utveckling mot naturlig gammal blandskog (9110).
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:
- Arealen gammal blandskog med trädkontinuitet och naturlig dynamik uppgår till minst 89 ha.
 - Andelen gamla och grova träd bibehålls eller ökar och hotas inte av trängning.
 - Död ved förekommer med minst 1/5 av virkesförrådet.
 - Andelen lövträd bibehålls eller ökar. Bör utgöra minst 35 % av grundytan.*

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Skötselåtgärder: Restaurering: Diken läggs igen.
Löpande: Begränsad skötsel i träd- och buskskikt. Barrträd hålls efter i de lövrika delarna. Även asp gynnas genom plockhuggning av yngre konkurrerande barrträd. I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde E: Lövsumpskog, ca 13 ha

Beskrivning: Området har i äldre tider varit slåttade kärr som efter upphörande med slåtter växt igen. I dag är det lövsumpskog som domineras av al och björk med inslag av gran. Fuktig till blöt mark där träden växer på socklar. Naturlig dynamik med trädkontinuitet samt opåverkad hydrologi med naturliga fluktuationer av vattenstånd och flöden gör att området har höga naturvärden. Ett mindre dike finns dock i björksumpskogen söder om brandfältet.

Bevarandemål: Lövsumpskog.
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Arealen lövsumpskog med opåverkad hydrologi, trädkontinuitet och naturlig dynamik uppgår till minst 13 ha.
- Död ved förekommer i olika former och nedbrytningsstadier.
- Träden växer på socklar

Skötselåtgärder: Restaurering: Diket vid brandfältet dämms upp innanför reservatsgränsen.
Löpande: I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde F: Lövsumpskog Alkärret, ca 7,5 ha

Beskrivning: Alkärret är en dikad lövsumpskog som domineras av yngre al och björk med inslag av gran. Området innehåller även en del äldre senvuxna träd som växer på socklar. Den södra delen består av en delvis lundartad fuktskog med inslag av ädla lövträd. Där växer bl.a. följande arter, aspfjädermossa, lunglav, missne, myska, springkorn och strutbräken.

På flera av de gamla historiska kartorna är området benämnt "Alkärret", vilket visar att al troligen har utgjort det trädslag som varit dominerande under en mycket lång tidsperiod. Trots att området är påverkat av tidigare utförd avverkning och dikning, har det stora förutsättningar att kunna restaureras. År 2005 utförde Upplandsstiftelsen i samverkan med Holmens Bruk AB och Länsstyrelsen en igenläggning av delar av diket söder om Alkärret.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Åtgärden har lett till att ung gran slagits ut i vissa delar. Ev. bör ytterligare dämning i diket göras efter en utvärdering av insatsen.

Sydväst om Alkärrret och i nära anslutning finns ett glupartat kärr. Där växer rikligt med unga lindar och enstaka ekar.

- Bevarandemål: Återskapande av lövsumpskog med naturlig dynamik och ostörd hydrologi med naturliga fluktuationer av vattenstånd och flöden. Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:
- Arealen lövsumpskog med opåverkad hydrologi, trädkontinuitet och naturlig dynamik uppgår till minst 7,5 ha.
 - Död ved förekommer med minst 1/5 av virkesförrådet.

- Skötselåtgärder: Restaurering: Diken läggs igen. I kantzonen av det glupartade kärret huggs det mesta av granarna bort, främst de som konkurrerar med de ädla lövträden och asp.
Löpande: Begränsad skötsel i träd- och buskskikt. Barrträd hålls efter i de lövrika delarna. Ädellöv och asp gynnas genom plockhuggning av konkurrerande barrträd. I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde G: Skogbevuxna myrar, ca 11 ha

- Beskrivning: Myrar av tall- skvattramtyp. På vissa delområden finns inslag med björk och enstaka al, främst i laggzonerna. I ett delområde finns några gamla tallar med "brandlyror". Ett mindre delområde i väster är påverkat av dikning.

- Bevarandemål: Skogbevuxen myr.
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:
- Arealen trädbevuxna myrar med trädkontinuitet, naturlig dynamik och opåverkad hydrologi uppgår till minst 11 ha.
 - Andelen gamla och grova träd bibehålls eller ökar.
 - Död ved förekommer med minst 1/5 av virkesförrådet.

- Skötselåtgärder: Restaurering: Diken läggs igen.
Löpande: I övrigt inga åtgärder.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Skötselområde H: Öppen myr, ca 1,5 ha

Beskrivning: Öppen myr, Långbromossen, en igenväxt före detta sjö med inslag av gungflyn där vitmossor dominerar i fältskiktet. I den norra delen finns inslag av vass och i södra delen glest med veka tallar. Mossen är omgiven av en bård med blandskog som består av björk, gran och tall samt enstaka al.

Bevarandemål: Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn.
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Arealen öppen myr med opåverkad hydrologi och hydrokemi uppgår till minst 1,5 ha.
- Att täckningsgraden av botten-, fält-, busk- och trädskikt inte förändras till att bli nämnvärt glesare eller tätare.
- Strukturer som gungflyn bibehålls.

Skötselåtgärder: Inga åtgärder.

Skötselområde I: Brandfält, ca 6,5 ha

Beskrivning: Brandfält från 1997 med bränd ved och föryngrat med lövuppslag. Terrängen är småkuperad med en del mindre hållar på högre delar samt några små kärr i svackorna. Brandfältet är en Nyckelbiotop.

Bevarandemål: Naturlig succession efter brand så att området fortsätter att utvecklas som lövbränna.
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Arealen lövbränna uppgår till minst 6,5 ha.

Skötselåtgärder: Inga åtgärder.

Skötselområde J: Ung, lövrik blandskog, ca 100 ha

Beskrivning: Skötselområdet omfattar ett tiotal föryngringsytor varav några är yngre (mellan 5- 10 år), medan andra utgörs av ung blandskog med stort inslag av lövträd. Bitvis är gran planterad.

Marken är blockrik och ställvis mycket storblockig med skrymslen bland blocken. Visst inslag av våtmarker. I de mest storblockiga partierna finns grupper med träd sparade vid tidigare avverkning. Ett större hygge i nordvästra delen av reservatet har en skärm av

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

kvarlämnade äldre grova träd av asp, björk och tall samt en del granar. Några våtmarksområden som är dikade ingår i skötselområdet. Kittelbergsmossarna är ett sådant område.

Bevarandemål: Att området utvecklas till gamla, lövrika blandskogar genom naturlig succession av befintliga bestånd.

Skötselåtgärder: Restaurering: Diken läggs igen. I delområden som innehåller yngre planterade granar som bedöms tränga undan lövträden, röjs de planterade granarna bort.
Löpande: Begränsad skötsel i träd- och buskskikt. Lövträd, främst asp, kan gynnas genom plockhuggning av yngre konkurrerande barrträd. I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde K: Ung barrskog, ca 48 ha

Beskrivning: Ung grandominerad skog med inslag av asp, björk och tall. Områdena har varit lövrika, men är dock röjda med avseende på lövträd. Lövträd förekommer främst på låglänta delar och tall på höjdryggar. Stora delar av området är blockrikt, ställvis mycket storblockigt. Ett antal fuktdrag och små våtmarker finns i området.

I området som gränsar till skötselområde F, sydväst om Alkärrret och i nära anslutning, finns ett glupartat kärr. Där växer rikligt med unga lindar och enstaka ekar.

Bevarandemål: Skog med lövbrännor i olika successionsstadier.

Skötselåtgärder: Restaurering: I kantzonen av det glupartade kärret huggs det mesta av granarna bort, främst de som konkurrerar med de ädla lövträden och asp.

Löpande: Naturvårdsbränningar. Brandhistorik finns i flera närliggande bestånd inom reservatet. Barrträd hålls efter i de lövrika delarna. Ädellöv och asp gynnas genom plockhuggning av konkurrerande barrträd.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Skötselområde L: Gammal blandskog, Biotopskydd, ca 4,9 ha

- Beskrivning:** Skötselområdet omfattar ett biotopskyddsområde med gammal lövrik granskog i storblockig mark. Flera gamla tallstubbar med spår av minst två olika bränder finns också i denna del. Skogsstyrelsen förvaltar området.
- Bevarandemål:** Naturlig gammal blandskog
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:
- Arealen naturlig gammal blandskog med trädkontinuitet och naturlig dynamik uppgår till minst 4,9 ha.
 - Andelen gamla och grova träd bibehålls eller ökar och hotas inte av trängning.
 - Död ved förekommer med minst 1/5 av virkesförrådet.
 - Andelen lövträd bibehålls eller ökar, särskilt med avseende på ädellöv och asp. Bör utgöra minst 35 % av grundytan.*
- Skötselåtgärder:** Restaurering: Ädla lövträd samt gamla, grova aspar frihuggs.
Löpande: Begränsad skötsel i träd- och buskskikt. Barrträden hålls efter i de lundartade delarna. Ädellöv och asp gynnas genom plockhuggning av yngre konkurrerande barrträd. I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde M: Kraftledningsgata, ca 17 ha

- Beskrivning:** En ca. 100 m bred ledningsgata under större kraftledning. Stora delar av området är blockrikt, ställvis mycket storblockigt.
- Skötselåtgärder:** Nödvändiga röjningar i anslutning till kraftledningsgatan får utföras.

Skötselområde N: Byggnader

. /D

(Se även "Beskrivning av byggnader" s. 13 och bilaga D för byggnadernas lägen).

- Beskrivning:** 1. Enkel jakt- och fiskestuga av liggande timmer med tegeltak. Visst renoveringsbehov.
2. Förråd av trä med plåttak. Visst renoveringsbehov.
- Bevarandemål:** Jakt- och fiskestugan skall behållas som raststuga och vara i gott skick. Även förrådet ska behållas och underhållas.
- Skötselåtgärder:** Löpande: Byggnadsunderhåll och röjning runt byggnaderna.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Skötselområde O: Friluftsliv

Beskrivning: För närvarande finns inga anordningar eller anläggningar för friluftslivet, men en jakt- och fiskestuga vid Skärsjön kan utnyttjas som vind- och regnskydd.

Insatser som kan öka områdets betydelse som strövområde är till exempel upprustning av den befintliga jakt- och fiskestugan till raststuga, anordnande av parkeringsplatser, tydligt utmärkta promenadstigar och vandringsleder, upprättande av eldstad och rastplatser samt framtagande av information om området.

Bevarandemål:

- Väl underhållen raststuga vid Skärsjön.
- Parkeringsplatser vid vägbom.
- Markerade och väl underhållna stigar och vandringsleder.
- Minst en rastplats med bänkar och bord.
- Eldstad och sittplatser samt vedförråd vid Skärsjön.
- Gränsmarkeringen följer svensk standard, SIS 03 15 22.
- Väl underhållna reservatsskyltar vid parkeringsplatser och tillfartsvägar, samt ytterligare några väl underhållna reservatsskyltar i reservatet.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Anordna parkeringsplatser.
- Anordna markerade och väl underhållna stigar och vandringsleder.
- Upprätta minst en rastplats med bänkar och bord.
- Upprätta eldstad och vedförråd samt bänkar eller stockar att sitta på vid Skärsjön.
- Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar. Rör en rågång där så behövs.
- Sätt upp reservatsskyltar vid parkeringsplatserna tillsammans med hänvisningsskyltar till reservatet. Sätt även upp reservatsskyltar vid tillfartsvägar och rastplatser.

Löpande:

- Underhåll av raststugan och förrådet vid Skärsjön.
- Städade och välhållna parkeringar.
- Underhåll av stigar och vandringsleder.
- Städning av rastplatser. Plockhuggning av yngre och medelåldriga träd till vedförrådet.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

- Rökning av rågångar. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.
- Byt ut skyltar vid behov.
- Tillsyn av anordningar.

Bränder

Uppkomna bränder ska släckas. Efter eventuell skogsbrand lämnas det brända området för fri utveckling. Död ved, såväl stående som liggande, lämnas på platsen. Undantag får dock göras för åtgärder som är nödvändiga för människors säkerhet och framkomligheten längs vägar.

Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar

Befintliga körvägar (inklusive befintliga vägdiken), stigar och ledningar inom reservatet får underhållas. Nödvändiga röjningar i anslutning till dessa får utföras i samråd med förvaltaren.

Upplag m.m.

Tillfälliga upplag får upprättas av förvaltaren i samband med skötsel av området. Förvaltaren får även ställa upp manskapsbodar i samband med skötselinsatser.

Stängsel och staket

Stängsel får sättas upp i de skötselområden som eventuellt ska skogsbetas. Stängslen ska förses med genomgångar där så behövs, t.ex. där stigar går genom betesområdet.

Rensning av diken

Skogsdiken inom reservatet som påverkar hydrologin inom reservatet ska läggas igen (dämmas) på lämpliga ställen. Rensning av skogsdiken inom reservatet är förbjuden.

Jakt och fiske

Jakt, förutom jakt på fågel, får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Jakten är inte reglerad i reservatsbeslutet. Befintliga jaktorn och siktgator får underhållas efter samråd med förvaltaren. Nya jaktorn får ej uppföras och nya siktgator får ej röjas utan Länsstyrelsens tillstånd. Fisket i Skärsjön regleras inte i reservatsbeslutet.

Fauna och floravård

Eventuella åtgärder som kan behövas göras till stöd för hotade eller sällsynta arter, får göras inom reservatet.

Naturvårdsbränning

För att behålla brandhistoriken och därefter följande skogssuccession bör bränningar utföras med lämpliga tidsintervall på mindre områden inom reservatet som är lämpade för denna åtgärd.

2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

Kulturlämningar

Åtgärder som rör kulturlämningar ska ske i samråd med länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör helst ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen och så att status före och efter utförda skötselåtgärder dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Uppföljning och bevarandemål märkta med * är även upptagna i bevarandeplanen för Natura 2000-området Tjäderleksmossen. Uppföljning sker med fältbesök om inget annat anges.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål görs varje år för:

- Parkeringsplatser, informationstavlor, reservatsskyltar, stigar, eldstäder, bänkar och vedförråd samt städning.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål görs vart 6:e år för:

- Förekomst av prioriterade arter.(*)
- Gränsmarkeringar.
- Raststugan.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål görs vart 12:e år för:

- Gamla träd och död ved.*
- Självföryngrad löv-, barr- och blandskog.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål görs vart 18:e år för:

- Utbredning av naturtyper. Uppföljning kan ske med IRF-bilder.*
- Trädslagssammansättning. Uppföljning kan ske med IRF-bilder eller fältbesök.*
- Förekomst av grova och gamla träd.
- Förekomst av prioriterade arter.

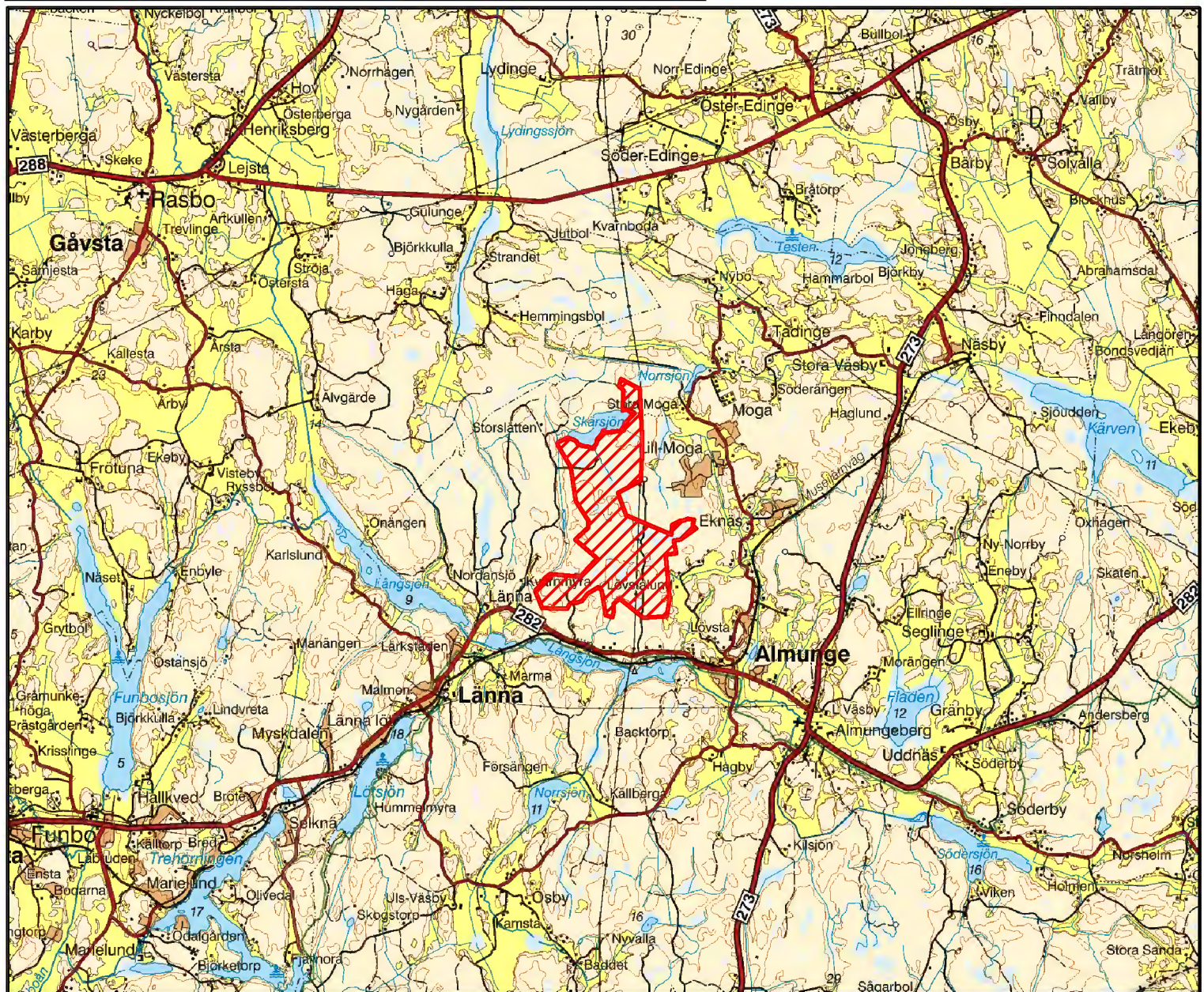
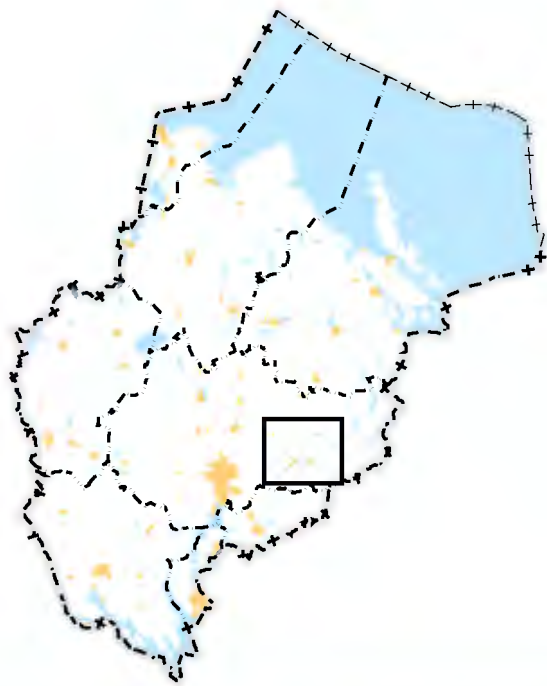
2008-12-17

Dnr. 511-5283-00
Dossiernr: 0380-02-128

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Skötselåtgärd	Prio	När	Skötselomr.	Finansiering
Igenläggning av diken	1	Inom 1-5 år	A, B, D, E, F, G, J	Skötselanslag
Eliminering av granar i lundartade områden och runt ädla lövträd och grova aspar	1	Inom 1-5 år	B, C, F	Skötselanslag
Röjning av planterade granar	1	Inom 1-5 år	J	Skötselanslag
Gränsmarkering	1	Inom 1-5 år	O	Skötselanslag
Anläggande av parkeringsplatser	1	Inom 1-5 år	O	Skötselanslag
Informationstavlor, reservatsskyltar och övriga info.-skyltar	1	Inom 1-5 år	O	Skötselanslag
Stigar	1	Inom 1-5 år	O	Skötselanslag
Eldstad, bänkar, vedförråd	1	Inom 1-5 år	O	Skötselanslag
Naturvårdsbränning	2	Kontinuerligt	K	Skötselanslag
Underhåll av byggnader	2	Kontinuerligt	N	Skötselanslag
Städning	1	Kontinuerligt	Alla	Skötselanslag
Allmänt underhåll av reservatet	1	Kontinuerligt	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Varje, vart 6:e, 12:e och 18:e år enligt ovan	Alla	Skötselanslag
Tillsyn att regler och föreskrifter i reservatet följs	1	Kontinuerligt	Alla	Ramanslag

Bilaga B. Översiktskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2008-12-17, dnr 511-5283-00.
Naturreservatet Tjäderleksmossen
Uppsala kommun.

© Lantmäteriet 2005, Ur GSD-väggkartan ärende 106-2i004/188C

0 1 2 3 4 5 kilometer

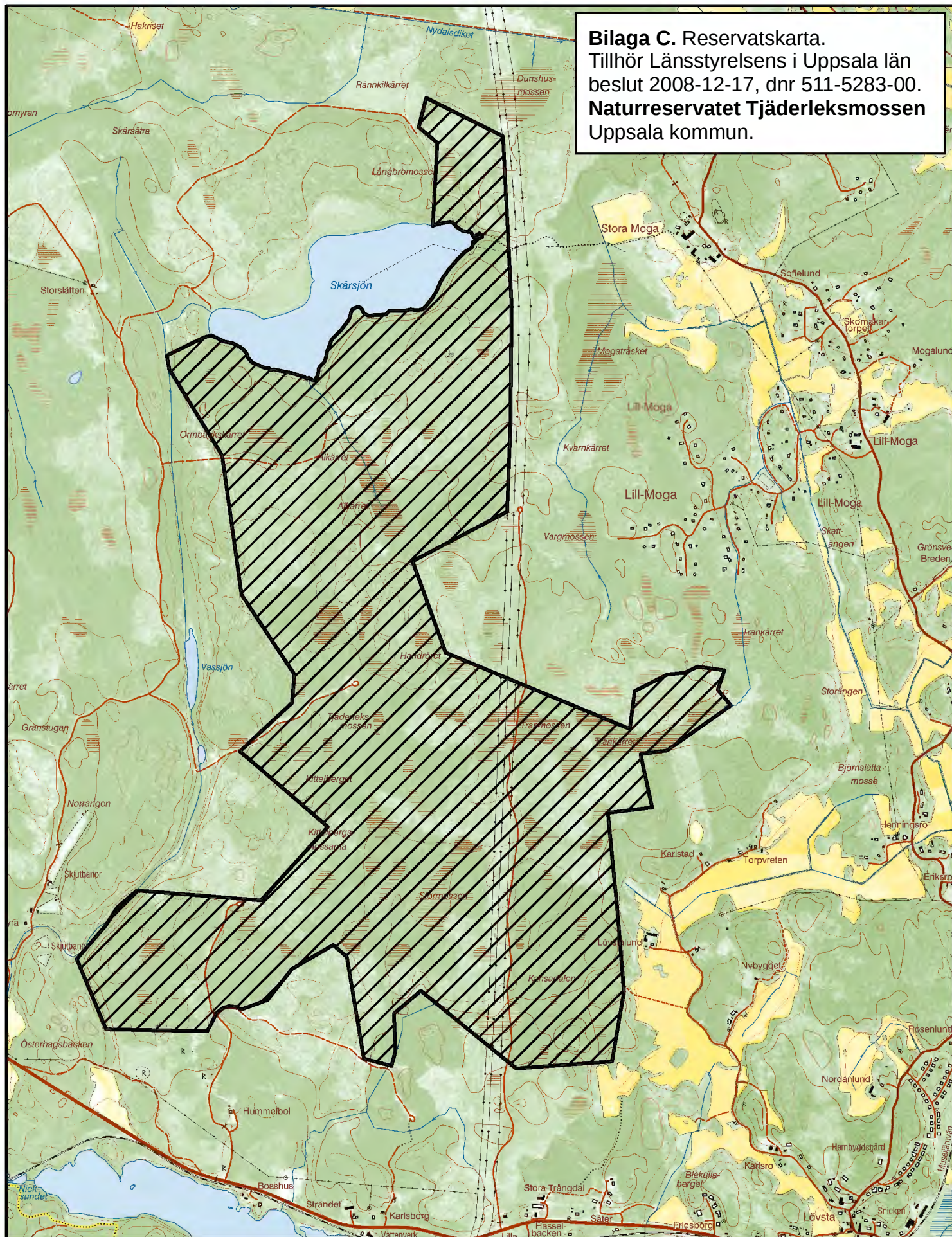

Skala 1:100 000

Naturreservat

Bilaga C. Reservatskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2008-12-17, dnr 511-5283-00.
Naturreservatet Tjäderleksmossen
Uppsala kommun.

© Lantmäteriet 2005, Ur GSD-fastighetskartan ärende 106-2004/188C

0 200 400 600 800 1 000 meter
Skala 1:20 000

Reservatsgräns

Bilaga D. Skötselområdeskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2008-12-17, dnr 511-5283-00.
Naturreseptatet Tjäderleksmossen
Uppsala kommun.

Teckenförklaring

- Kolbotten
- S Jakt- och fiskestuga
- H Vändplan
- Telefonledning
- Kraftledning
- A-M** Skötselområden

